

Decisiones Sacramentales, Theologicæ, Canonicæ, & Legales

In Quibus Tota materia Sacramentorum, Theologiæ Moralis, Juris Canonici, & Quæstiones plurimæ Juris Civilis explicantur, dilucidantur, & traduntur, Eruditionibus, Historiis, & Exemplis adornatæ ; Opus Episcopis, Vicariis, Parochis, Confessariis, aliisque Studiosis utile, ac jucundum In Libris novem ...

Via Lactea Sive Institutiones Iuris Canonici

Chiericato, Giovanni Maria

Augustæ Vindelicorum, 1730

Tit. VII. De Libelli conceptione, & oblatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94613](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94613)

quibus est controversia, ut dixi: Vel tot bonorum, quæ sint in patrimonio Rei, quot sufficiant ad debitum, si personalis instituitur Actio; & hæc possessio fit custodia causa. *d. cap. fin. de Eo, qui mittit. in poss. d. c. Quoniam frequenter. §. Illud quoque, hoc tit.* Et si forte non compareat Reus post annum, Actor fit verus possessor. *d. c. Quoniam frequenter. in §. fin.* Et hoc in tantum est verum, ut etiam si ob potentiam Adversarii non potuerit Actor possessionem ingredi, aut illam amiserit, nihilominus pro vero possessore habeatur. *§. Si tamen, hoc tit. c. Coningit. eod.* Nisi reus dederit cautionem de stando Juri, nam tunc illico erit restituendus. *c. Cum venissent, de Eo, qui mittit. in poss.* Et etiam post annum poterit recuperare possessionem. *§. Sed ne missus, hoc tit. cap. Pastoralis. §. Præterea, de Off. Ord. & Abb. ibi.* Vel nisi iterum per ipsum Actorem, quominus possessionem ingrediatur; quoniam paria sunt aliqua per me non fieri, atque per me stare, quo minus fiant. *§. Idem Juris, hoc tit. cap. Imputari, de Reg. jur. in 6. cap. Quia diversitatem, de Concess. Præbend.* Alter effectus est, ut excommunicatus forte propter contumaciam a delegato Princeps non possit absolvi ab Ordinario. *§. Quæri, hoc tit. d. c. Pastoralis. §. Præterea, de Off. Ordin. quia Delegatus quod ad hoc est Ordinario major, c. Sane, de Off. delegat. d. §. Præterea.* Nisi in mortis articulo; ut *dd. Jurib. c. Quod de his, de Sent. excommunic. cap. Sanctum, de Consecr. d. 4.*

Notandum tamen est, quod in causis beneficialibus non habet locum missio in possessionem; & ideo si quis super dignitate, personatu, vel beneficio Ecclesiastico obtinendo cum aliquo litigat, qui sit in possessione, ob partis adversæ contumaciam in possessionem mittendus non erit. *§. Sed ista, hoc tit. c. Unico, de eo, qui mittit. in poss. in 6.* Hoc tamen restringitur, ut habeat locum in beneficialibus tantum; unde si agatur de Rebus Ecclesiæ non tanquam de beneficio, sed tanquam de proprietate, habet locum hæc missio. *c. 1. Ut lit. non contest. cap. Dilecto, de Verb. signif. d. c. Unico, de Eo, qui mittitur in poss.* Ratio vero primi dicti est, ne hoc modo ad ea ingressus pateat vitiosus. *d. cap. Unico.* Non enim istius modi res possunt ex possessione haberi, sed solum ex canonica institutione. *c. Legum. 2. q. 1. c. Ex frequentibus, de Instit. c. 1. de Regul. Jur. in 6.* Nihilominus in beneficialibus etiam lite non contestata contra contumacem potest procedi. *§. Libellus, h. t. d. cap. Unico, c. Quoniam frequenter. §. 1. Ut lit. non contest. c. 2. de Dolo, & contum. in 6.* Unde etiam videtur tradi pro regula, quod ubi de remedio missionis in possessionem non est provisum contra contumacem absentem, potest procedi lite non contestata ad Sententiam definitivam (Missio enim in possessionem est adinventiva, ut reus conventus, tadio affectus, veniat aliquando responsurus. *d. §. Illud, cum concord. sup. allegat.*) ut per Bartol. in *Auth. Qui semel. C. quom. & quand. Jud.* Atque hoc etiam quandoque habet locum etiam in profanis negotiis; cum hac distinctione tamen; nam aut Reus est contumax? & tunc requiritur litis contestatio; & etiam debet liquere de causa; aut verò Actor ipse contumaciam incurrit? & hoc casu etiam lite non contestata, instante Reo, Judex & testes recipere, & sententiam ferre debet. *§. Quod interdum, hoc tit. cap. Prout, extr. eod. ubi notatur de aliis re-*

mediis, quæ contra reum dantur; & de hoc tractat Bartol. in *l. Consentaneum. C. Quom. & quand. Jud. cap. Causam;* secundum communem intellectum, extr. eod. Ratio autem hujus differentie inter Reum contumacem, & Actorem est, quia major est contumacia Actoris, quam Rei; & ad hoc reducuntur omnes rationes, quæ adducuntur à DD. & à Gloss. in *d. c. Causam.* Tandem contumacia id efficit; ut Actor si non venerit in termino, ad quem Reum fecerit citari; debet Reo reficere expensas, & cavere de comparando in posterum, alias non admittitur ad aliam citationem. *§. Idem quoque, hoc tit. cap. 1. eod. in 6.* Attamen quamvis plures sint pœnæ introductæ adversus contumacem; una tantum infligenda est; & si contumacia excreverit, potest etiam ad alias procedi. *§. fin. hoc tit. c. Prodest. 24. q. 5. l. fin. C. de Mod. mult. & Abb. in cap. 1. de Pœnis.* Hodie tamen forma procedendi traditur per Concilium Tridentinum *d. sess. 25. in Decret. Reformat. cap. 3.* quod in Foro Ecclesiastico est omnino attendendum, & exactè observandum.

TIT. VII.

De Libelli conceptione, & oblatione.

Quoniam comparente Reo tenetur Actor libellum edere; ob id nunc de Libelli conceptione, & oblatione tractatur; & pro tituli expeditione videbimus:

1. Quid sit Libellus?
2. Quot sint Libellorum species?
3. Cui Libellus sit offerendus?
4. In quibus causis Libellus offerri debeat?
5. Quæ debeat Libellus continere?

Quò ad Primum. Libellus nihil aliud est, quam brevis quædam scriptura, Actoris intentionem continens, & adversus Adversarium necessario concludens; ut hic in princ. cap. Offeratur. 3. q. 3. *Auth. Offeratur. C. de Lit. contest. & per Abb. in c. 1. eod.*

Quò ad Secundum. Duæ sunt Libellorum species. *§. Porro, hoc tit.* Alii enim dicuntur Conventionales, alii dicuntur Accusatorii. Conventionalis Libellus est ille, qui in causis civilibus producit, & quo petitur, ut Reus conventus ad solvendum, vel dimittendum, vel faciendum condemnatur. Accusatorius Libellus est ille, qui in causis criminalibus porrigitur, & in quo petitur, ut quis tanquam alicujus criminis reus condemnatur. Gloss. in *c. 1. extr. de Libell. obl.* & ita distinguit Speculator de Libell. concept. in *c. Quot sunt species Libellorum.* De Libellis accusatoriis non tractatur in nostro titulo, sed videbimus infra de Accusationibus; & de Jure Civili est textus in *l. Libellorum. ff. de Accusat. & ibi latissime per Bart. tractatur materia; & est tex. de Jure Canonico in c. Legum. 2. q. 1. & c. Libellorum. eod. Caus. q. 8.* Itaque in titulo nostro debemus tantummodo verba facere de Libellis conventionalibus.

Quò ad Tertium. Libellus Reo offertur ad hoc, ut ex ipsius inspectione possit Reus deliberare, utrum cedere velit, an contendere? atque si contendendum sit, ut Judex valeat despiciere, quemadmodum à se concipienda sit sententia. *d. Auth. Offeratur. l. fin. C. de Fidei com. lib. DD. in l. Vinum. ff. Si cert. petat. l. Ut fundus. ff. Communi divid. c. Cum dilectus. de Ord. cogn. & est tex. hic in princip.*

H 2

Quò

Doct. Clericali Tom. II. Lib. VIII

Quò ad Quartum. Regulariter in omnibus causis Libelli sunt offerendi; sed nonnulli sunt casus, in quibus Libelli solemnitas non est necessaria. Primus est in causis summariis, & in quibus proceditur sine strepitu Judicii. *Clem. saepe de Verb. signif.* Vel si causæ sint viles. *Auth. Nisi breviores. C. de Sent. ex brevilog. recit.* Tertiò si ex consensu partium fuisset remissa hæc solemnitas, vel si hoc de Consuetudine introductum sit, ut non detur Libellus: Sunt & alii plures Casus similes, quos refert Speculator in tit. de Libelli concept. in cap. In quibus casib. vel causis sit offeren. Libell. vel non in 3. par. sui Operis.

Quò ad Postremum. Libellus ab Actore edendus debet continere nomen Actoris, & Rei, qualitatem actionis, & petiti rei, & etiam nomen Judicantis, quod non intelligas nomen proprium, sed nomen dignitatis, & officii; & si personalis actione agendum erit, petendi quoque causa erit exprimenda; aliàs Reus respondere non tenetur. *S. Exprimer. hoc tit. latè per Hostien. in Summa eod. §. Quod continere debeat. cap. Querelam. de Elect.* Et si Libellus non contineat legitimam formam, eum poterit Judex concerpere, & destruere. *cap. Sacerdotibus, & ibi Gloss. in verb. incendit. 11. q. 1.*

Formam autem Libelli potes legere expressam in his versibus sequentibus:

Quis, Qui, coram Quo, quo Jure petatur, & à Quo?

Redè compositus quisque Libellus habet.

Vel Clarius:

Convenit nomen cum nomine Convenientis,
Judicis & nomen scribet, Causamque petendi,
Et quascunque peteres, illas scribere debet.

Oblato tamen Libello, dandæ sunt Reo dilationes: ut deliberet, cedendum sibi sit, an contendendum? acceptandus, an recusandus Judex? & denique ut proponat, si quas habet, exceptiones. *S. Oblato. hoc tit. de Auth. Offeratur; & istæ Induciæ remittuntur arbitrio Judicis. Abb. in cap. Cum in veteri. Quint. not. de Elect.* Hoc tamen intelligas de Induciis legitimis: quæ enim propter calumniam petuntur, & ad Judicium subterfugiendum, non conceduntur; immò contra petentem præsumptionem faciunt. *cap. Nullus ext. de Præsumpt.*

TIT. VIII.

De Exceptionibus, & Replicationibus.

Quoniam ut supra diximus, oblato Libello, Reus potest excipere; quod sit vel ante litem contestationem, vel post litem contestatam; ideo ut instruamur circa hujusmodi exceptiones proponendas, ob id nunc de hac materia tractatur; & videbimus:

1. Quid sit Exceptio?
2. Quot ejus species?
3. Quando sint proponendæ Exceptiones?
4. Quid sit Replicatio?

Quò ad Primum. Exceptio nil aliud est, quam actionis, seu intentionis exclusio; ut hic in princip. Quod declara secundum Abb. in Rubric. ext. eod. ut scilicet Exceptio dicatur actionis exclusio, quando in veritate competit actio, & eam per Exceptionem excludi oportet; ut cum promitto tibi, vel metu compulsus, vel dolo;

nam hoc casu mero Jure Civili ex stipulatione oritur actio; sed adversus eam excipitur de dolo, vel metu: ut in princip. Instit. Civil. de Except. Dicitur etiam exceptio exclusio Intentionis, quando actio in veritate non competit actori, agit tamen de facto; ut si petas à me decem, & ego excipio me solvisse; nam si hoc verum est, nulla tibi competit actio cum solutione ejus, quod debetur, omnis tollatur obligatio. *In princip. Instit. Civil. Quib. mod. toll. obl. vide aliqua de hoc per Bart. in l. Julianus. ff. de Cond. indeb.*

Quò ad Secundum. Exceptiones sunt vel Dilatoriae, quæ rem, & Judicium differunt, ut hic in princip. *S. Appellantur. Instit. Civil. eod.* Aut sunt Peremptoriae, vel Elisoriae; quæ scilicet totum Jus agentis perimunt, & semper agentibus obstant. *S. Peremptoria. h. r. §. Perpetua. Inst. eod.* Et scias, quod istæ exceptiones ideo duplici nomine appellantur, quia inter se etiam differunt, ut per Abb. in sua Practica cap. 16. Ubi Peremptorias putat eas appellari oportere, quæ funditus, vel in totum perimunt, & tollunt obligationem civilem, & naturalem; ut exceptio solutionis, & acceptilationis; quæ secundum eum ibidem defensionis potius, quam exceptiones sunt appellandæ, quia actionis non sunt exclusivæ. Quædam verò sunt exceptiones, quæ non perimunt, sed elidunt, ut pacti conventi, doli, metus, & has putat melius dici posse elisorias, quam peremptorias; ita distinguit Abb. in loco supra allegato.

Rursus dilatoriarum quædam respiciunt personam Judicis, quædam Agentis, quædam Rei conventi; quædam verò Actionis, & causæ qualitatem, ut hic in princip.

Personam Judicis respiciunt, quæ vel illius incompetentiam arguunt, vel de ipso suspicionem ingerunt. *S. Personam. hoc tit. cap. Si diligenti. & per tot. tit. de Foro Competen.* Et de hoc dictum est supra in tit. de Judic. dum egimus de Judicis recusatione; & est *tex. in cap. Cum spirituali. de Appellat. cap. Suspicionis. de Offic. delegat.* & hæc declinatoriæ etiam appellantur. *d. S. Personam.* Actoris partem illæ spectant, quæ ipsum non habere legitimam personam standi in Judicio demonstrant. *S. Actoris hoc tit. ut puta si quis per Monachum, vel Regularem, aut Clericum agere velit. cap. 1. de Syndic. c. Qui verè. 16. quæst. 1.* Item si quis tanquam Procurator, vel Syndicus, vel Tutor, vel Curator compareat; & illum Tutorem, aut Curatorem, Procuratoremve, sive Syndicum esse negetur. *Bart. in l. 3. §. Defendi. ff. Ex quib. caus. in possess. eat.* Vel sua non interesse. *Abb. in cap. Ex parte. de Testib.* Vel audiri non debere protestetur, ut per Abb. in c. Quia frustra de Usur. in fin.

Personam autem Rei respiciunt, veluti si quis ab eo, qui alienam litem defendit, de Judicato solvendo cautionem postulet. *l. Qui proprio. S. Qui alium. ff. de Procurat. l. Exigendi. C. eod. tit.* Aut si ab Actore se spoliatum esse Reus conventus coram Judice queratur, & ideo restitutionis beneficium imploret. *cap. Cum dilectus: ubi Abb. de Ord. cognit. Vel si actorem ex legitima causa domum revocet. c. fin. de for. compet. l. 2. ff. de Judic.*

Actionem autem, & Causam respiciunt: ut cum proponitur de ineptitudine, aut incertitudine Libelli, de litis pendencia. *Bald. in l. Per-*